

ISKUSTVA

PASTORALAC O SVOM DJELOVANJU

Tonči Jelinčić

„Nitko nije prorok u svom zavičaju.” Tako reče Gospodin. Zastalno se to proteže i na još neka zvanja, osim svećeničkog, koja nose u sebi proročke oznake kao npr. liječnik, učitelj i slično. Toliko mi je puta bljesnula pred očima ta kategorična Isusova tvrdnja kad sam kao župnik svojeg rodnog mjesta doživio nešto što nisam očekivao, pa sam pomislio: Ovo mi se ne bi dogodilo nigdje drugdje. – Ako je gornja izreka pravilo, a jest, onda moraju postojati i iznimke (ne mislim ovdje na sebe) da naime tu i tamo, s vremena na vrijeme, može „prorok prorokovati” i u svojem zavičaju. Takav prorok ima neke prednosti. Tako ti nije potrebno vrijeme da upoznaš teren, jer ti je već dobro poznat. Pa će te neki – bliski po krvi – uzeti u zaštitu ako ustreba, priskočit će ti u pomoć. Ali nije položaj takvoga bez nedostataka, bez poteškoća, koje zastalno ne bi imao drugdje kao npr.: „A znamo ga iz koje je familije – što bi on nama imao reći? A kakav je bio kao dijete! Neka gleda svoje, pa nam neće imati što reći...!”

Dvanaestak godina župnikovao sam u dvjema župama izvan svoga kraja, a posljednjih desetak godina „u svojem zavičaju”, pa mogu nešto reći iz svoje kože. To bi mogli reći i toliki drugi koji su pastoralno djelovali u svojem rod-

nom kraju, jer tih „anomalija” ima uzduž i poprijeko. Rekoh „anomalija” jer uzevši sveukupno – mislim da je bolje ne biti u svojem kraju premda nije tragedija ako te zapadne taj križ.

Južni krajevi naše domovine – tako i otok Brač kao dio hvarske biskupije, dosljedno tome i župa Postira – poznati su po bogatstvu liturgijskog života. Cijeli je život bio isprepleten crkvenom godinom i liturgijskim doživljajima. Lijepi obredi, bogatstvo različitih napjeva za pojedine zgode i liturgijska vremena i blagdane. To je nastajalo i njegovalo se stoljećima i u svemu tome se nazrijevala duša našeg čovjeka, kršćanina-vjernika. To je sve diralo čovjeka u srce jer je iz srca došlo. Tu se stalno čovjek nalazio na toj „valnoj dužini”. Zato je tako nešto moglo biti interesantno i onda kad je trajalo i po nekoliko sati (npr. funkcija božićne noći trajala je od 2,30 do 7 sati itd.).

A onda je došlo do nagle promjene pojavom radija, posebno televizije, pa usporedno s tim odlazak sa sela u grad na rad, mladih u školu – s tim u vezi poprimaju se manire gradskog življenja, svijeta, hladi se ono što je bilo drago i srcu priraslo. Nije lako othrvati se utjecaju materijalne kulture, okoline u kojoj živiš. – Ostaje nešto od drage baštine djetinjstva ili rodnog

mjesta, ali to nije više ono što je bilo.

Mnogo toga od gore spomenutog kao liturgijski oblici, napjevi – bilo je po sebi dovoljno da čovjeka koji nije bio rastresen kao danas, sabere i uputi na ono tajanstveno što su ti oblici – simboli označavali. Danas je čovjek, radi se o naglom razvoju u posljednjih 30-tak godina, izmrcvaren, rastrgnut radom, zaradom, tempom života, upotrebom mass-medija, svojevrzni nesretnik. Nije mu lako sabrati se. Današnja upotreba liturgijskih simbola, bogoslužnih oblika zahtijeva dublje osmišljenje i tumačenje za razliku od nekadašnjih vremena da onda liturgija u cijelom opsegu zahvati čovjeka.

Uzmimo primjer glazbenog ugođaja. Mogli bismo reći da je naš čovjek sve donedavno doživljavao to nešto lijepo i prisno gotovo samo u crkvi. Danas može nešto lijepo i prisno doživjeti u vlastitom domu posredstvom TV, pa k tome može sjediti u toploj sobi i sve imati pred sobom; a crkve nisu baš tako udobne ni prikladne kao što je topli salon. Dakako da će se i danas čovjek teže susresti s dubinskim sadržajem izvan vjerskih okvira, ali koliko čovjek baš od prve ide za tom dubinom? – Stoga je teško zamisliti da bi danas čovjek dugo vremena proboravio u crkvi kad ga kod kuće čeka interesantan program u društvu istomišljenika. Zato se danas ne bi smjelo pretjerivati s liturgijskim sastancima u pogledu vremena. Treba naći sredinu: malo starog, malo novog – i zanimljivog i osmišljenog. Doživio sam da mladi traže nešto takvo. Bogatstvo naše baštine nije im strano, došlo je do njih, no nisu preoduševljeni svim tim formama. Oni bi birali ponešto iz starijeg repertoara, unosili novi element svoga mladenačkog traganja i traže da sve to bude osmišljeno. Npr.: Nedavno je u grupi srednjoškolaca bila diskusija o ovim problemima. Svidjela mi se primjedba da naše tzv. večernje u pogledu napjeva nisu zanimljive, da im izgledaju monotone (a nama starijima sasvim normalno lijepe) i zašto se, vele, ne bi moglo to izvesti u „novom ruhu” nekakvog modernog, njima bliskog napjeva. Eto, moguće je da dođe do nekakvog „gemišta”, malo starog, malo novog, kad je riječ o našim starim večernjama.

Spominjem izvjesni radikalizam kod dijela vjermičke mladeži. Stekao sam takav dojam i

već nešto od toga spomenuo. Naime, kao dijete prije 40-tak godina ni sam nisam osjećao naročitu potrebu za velikim premišljanjem. Sam liturgijski oblik bio je dovoljan da nas uozbilji pred Tajanstvenim o kojem je liturgija govorila. A spomenuti mladi ne bi bili danas time zadovoljni. To je razumljivo kad se zna što su sve doživjeli u svojim godinama rasta i razvoja. Tolika osporavanja na religioznom području od strane škole, okoline, tiska, televizije, svijeta koji susreću na životnom putu. Rastrgnuti između te dvije oprečnosti – vjere i nevjere – prkose, recimo, i jednoj i drugoj strani i tragaju za temeljima. U ovom našem podneblju bogatom religioznom baštinom, kad znadu da samo Istina može utažiti „njihovu glad”, tu srž baštine – Istinu Isusa Krista žele dohvatiti i doživjeti što dublje i što izvornije. Mene ugodno iznenađuje njihova spremnost da se na cijela dva dana povuku i isključe od, za mlade, atraktivnih zabava – i provode to vrijeme u razmišljanju, molitvi. To ne smatram hitom sezone ili nekom modom; oni su spremni sat i pol moliti i to na zadivljujuće originalan način. Riječ je o prolazu Duha, o o b n o v i koju on izvodi.

Gledajući inače prodor materijalnosti, površnosti, mladima se željelo pomoći, koliko je bilo moguće, da se što potpunije i lakše othrvaju svim negativnim utjecajima. Osim njima prilagođenog tjednog vjeronauka i povezanosti s liturgijom, godišnje – redovito za vrijeme zimskih praznika – upriličivala bi se duhovna obnova od dvije ili tri večeri. I to je značilo nešto. Od lani se išlo na nešto još kvalitetnije, da se na cijela dva dana sa svojim vršnjacima u malo većoj grupi povuku na neko pogodno mjesto (redovito u neki samostan) te tako doživljavaju korjenitiju duhovnu obnovu. Ovakvi oblici su zastalno budućnost, što je već i kod nas poprilično uhodano, a bilo je i prije kod nas dobro poznato.

Z a o s m i š l j e n j e kršćanskog vjermičkog života smatram da su hodočašća višestruko pogodna. Ona izvorna, klasična hodočašća, kad se pješači, imaju opravdanje i vrijednost. Ovog časa ne mislim na takva, već na ona, nazovimo ih, vozačašća. Nekamo ići, putovati, provozati se – to je atraktivni moment i mamac. Sve donedavno lakše se moglo takvo nešto organi-

zirati i krenuti na duže relacije; danas već teže zbog financijske nemoći našeg čovjeka. Kad se najavi i organizira hodočašće, onda ono treba takvo biti. Ostaje nota koja golica – putuje se, ali se tu može ukomponirati svojevrсна duhovna obnova. Putem – kad je riječ o vožnji autobusima i o dužim relacijama – ispreplete se ugodno s korisnim, ali po nekom smišljenom planu: potrebni nagovori, razmišljanja, molitva, pa svaki dan sveta misa s prigodnom riječi. To konačno završi izvanrednim doživljajem. Zar je potrebno spominjati kolika je gnjavaža organizirati hodočašće. Ali kad se uzme cilj duhovna obnova, onda je čovjek spreman mnogo žrtvovati. Zato sam godišnje išao nekamo – to mi je bilo kao neko vrijeme godišnjeg odmora (drugo je pitanje koliko je to bio godišnji odmor). Nikad nisam išao sam, nego uvijek u društvu skupine od 50-tak osoba (jedan autobus) ili stotinja, pa čak 150 – tri autobusa kad smo išli za Lurd.

Hodočasnička su mjesta najčešće marijanska. Nazaretska Djevica, Majka Isusova, imala je posebno mjesto i ulogu u djelu spasenja, pa tako i posebno mjesto u vjerničkom srcu te se opipljivo doživljava istinitost tvrdnje da nas Marija vodi k Isusu Spasitelju i Otkupitelju. Spomenuo sam da je od svih oblika duhovnih pokreta u Crkvi m a r i j a n s k i najbliži čovjeku vjerniku. To bi naprosto izlazilo iz onoga da je čovjek i osjećajno biće. Pa ni u svojoj vjeri to ne smijemo zaboraviti. A najdublji osjećaj zove se majka – majčino srce. Naša vjera jest vjera Srca – Srca Bogočovjeka Krista i Srca Marijina po kojoj je on došao k nama. Stoga nas Srce velike Majke uvijek privlači i uvijek vodi Srcu Božjem. Posveta BSM jest Bogom dani dar i nisu ni mladi daleko od toga. Pa zar mladi ne spominju najviše srce? I primijetio sam da osmišljenje marijanske pobožnosti ima odjeka u srcima mladih i da se u to rado uključuju.

Za osvježenje i rast u kršćanskom životu jesu obnove ili seminari za pojedine staleže. To je već dobro poznato u Crkvi i kod nas u posljednje vrijeme. Tako su dobro došli susreti za roditelje, bračne drugove, zaručnike, kad smo u župi tako nešto upriličili, kad je bilo moguće da u našoj sredini bude netko koji se bavi baš dotičnom problematikom.

Kad se strani čovjek nađe u našoj župnoj zajednici, češće zastane začuden i zadivljen sudjelovanjem u bogoslužju velikog broja mještana među kojima mladi ne zaostaju pred starijima. Riječ je o grupi od oko 700 osoba koje sudjeluju; polovica na prvoj, a ostali na drugoj nedjeljnoj svetoj misi – što čini oko 70% vjernika obveznika. (A što je s ostalih 30%?). Do unazad 30-tak godina bilo je i bolje. Duh vremena učinio je svoje.

Odakle raste to što danas gledamo? Rekao bih: tradicija igra svoju ulogu, tradicija ispravno shvaćena. To što gledamo građeno je decenijama i stoljećima – uvijek nanovo dograđivano i osmišljavano. Tu je ukomponirano već spomenuto bogatstvo obreda, napjeva, običaja, što sve ima svoj temelj i što je neiskorjenjivo iz ljudskog bića, jer je to u njemu – u čovjeku ovog kraja – s njim sraslo. Kažu da je ovo mjesto imalo vrijedne župnike te su oni značili mnogo za ovo zdanje koje danas postoji. Da su župnici u Postirima mnogo dali i mnogo značili, to je očito (s možebitnim izuzetkom današnjega). Providnost se s njima poslužila i milost Božja uz suradnju ljudske volje i dobrih srdaca izvodila je čudesna djela.

Misije u župi znače mnogo. No ovdje postoji nešto već uhodano da svake godine imamo duhovnu obnovu za cijelu zajednicu i pojedine staleže za vrijeme Velikog tjedna. Sami obredi Velikog tjedna, doživljaj vazmene tajne Isusa Krista, prigodni nagovori redovito prisutnog stranog propovjednika – ispovjednika što je u principu neki od poznatijih redovnika – čini duhovnu obnovu koja bi se samo mogla poželjeti. Dakako da bi uvijek bilo primjedaba na ovu ili onu točku kao i na odaziv te se ne bi moglo reći da je postignut optimum.

Uz to – osim nedjelja – blagdan Gospe Karmelske, Sv. Josip, Tijelovo, Svi Sveti i božićni dani jesu duhovne injekcije koje daju još veću religioznu živost.

Tisak ima svoj udio u formiranju čovjeka, tako i religiozni – vjerski. U novije vrijeme, prije 20-tak godina osjećala se potreba za tzv. lokalnim vjerskim listovima. I dobro su došli. Nisu bili naodmet onima kod kuće, a razdragana srca prihvatili su to domaći – kojekuda raseljeni. Danas je to preraslo u zajednički list ci-

jelog područja otoka Brača, premda nastaju u novije vrijeme poteškoće s obzirom na velika poskupljenja. Rado se, eto, čitaju domaće stvari – domaći problemi, koje onda formiraju ljude. Prva se zatim podosta našeg vjerskog tiska kao Gk, MAK, Glasnik Srca Isusova i Marijina, Marija, Veritas, te se može reći da svaka kuća prima ponešto. Da, i tu bi još manjkalo do onog optimuma – pitanje je koliko se čita!

Vjerska svijest ogleda se u misijskom angažmanu – u živosti na području duhovnih zvanja. Daleko smo od toga da bismo bili zadovoljni. Daleko... Iz župe imamo desetoricu svećenika, samo jedna časna. Taj niz duhovnih zvanja koji je postojao poslije rata prekinut je 1977. godine. Dotad je bilo po nekoliko kandidata iz mjesta... Na pomolu je proljeće i već prva lasta to najavljuje – imamo jednog sjemeništara, koji, nadamo se, najavljuje novi niz!

U župi djeluju časne sestre koje pomažu i u katehizaciji. S djecom se radi i oko buđenja interesa za duhovna zvanja. To ide dosta teško. Razlozi su poznati – općenite naravi kao i drugdje. S pojedinom razrednom grupom postoje i posebne aktivnosti osim čisto katehetske: pjevanja, minihodočašća. Godišnje se, osim manjih, daje jedna ozbiljnija drama. Nije to sve sjajno kako izgleda na prvi mah onom koji čita ove retke – niti je to napisano u svrhu nekog isprisanja, već je uprava lista „Kateheza” htjela da se otvori i ovakva rubrika u dotičnom listu – izneseno stanje na terenu ove župe jedan je detalj naših pastoralnih iskustava. Tako ćemo bolje upoznati jedan drugoga i situaciju naše domaće Crkve da nam bude zajednička tjeskoba i nada koja je položena u našim srcima.
